

2. Artisjok

Machinist op Cradle to Cradle Trein

Ze verschenen regelmatig in het nieuws toen ze begonnen: de negen studenten van de Academie voor Beeldende Kunsten Maastricht die samen Artisjok vormden, een studentenbedrijf dat designmeubels volgens de Cradle to Cradle principes wilde maken. Nu, drie jaar later, een recycleerbare tafel rijker en zes Artisjokkers armer, is het uitgangspunt nog steeds hetzelfde, maar is de koers gewijzigd.

Een aantal gevestigde ondernemingen durfde het wel aan. Zo werkte Artisjok onder meer samen met Biopearls en chemiereus DSM aan onderzoek.

////////////////////////////////////

De kantoor- annex werkruimte van Artisjok (de naam is afgeleid van het Engelse woord art en 'shockeren', en gekozen vanwege de groene associatie en de goede reputatie die Nederlands design wereldwijd heeft) in Maastricht is ingericht met van afvalhout gemaakte meubels, zoals tuinhuisjes, schuttingen en balken. "We waren wel milieubewust, maar veel verder dan licht niet onnodig laten branden en geen afval op straat gooien, ging dat drie jaar geleden nog niet", begint Ghislaine Boere (26), één van de drie eigenaren van de huidige BV Artisjok. Dat veranderde toen de studenten, aangespoord door een docent, een documentaire keken over Cradle to Cradle. De zoektocht naar duurzame materialen die aan de C2C-principes voldeden, begon. "We hebben van alles bestudeerd, van bamboe tot koeienmest. Dat laatste is heel stevig materiaal, maar voor consumenten niet zo aantrekkelijk. Wie wil er nu een kop koffie drinken aan een tafel van koeienmest?" Bovendien was informatie vergaren niet gemakkelijk. Bedrijven reageerden terughoudend, wilden de studenten niet in hun keukens laten kijken. Een aantal gevestigde ondernemingen durfde het wel aan. Zo werkte Artisjok onder meer samen met Biopearls en chemiereus DSM aan onderzoek. Verschillende mogelijkheden om

materialen te ontwikkelen op basis van maïs en andere zetmeelhoudende grondstoffen werden bekeken. De samenwerking leidde niet tot daadwerkelijke producten, maar genereerde wel een hoop publiciteit, waar de studenten dankbaar van profiteerden. "We werden serieus genomen."

Anno 2010 is de mediastorm geluwd. "Mensen vragen weleens of we nog bestaan", lacht Boere. De drie overgebleven Artisjok-ondernemers – anderen accepteerden een andere baan of verhuisden naar het buitenland – hebben de afgelopen periode veel geleerd. "Aanvankelijk staken we kostbare tijd en energie in het benaderen van grote distributeurs en producenten. Tevergeefs. Het duurde weken voordat we eindelijk een directeur te pakken kregen en daarna hoorden we vervolgens niets meer." Ook meer hoopvolle afspraken strandden: een producent van populaire, hippe zitmeubelen wilde niet met Artisjok in zee gaan omdat zijn andere, milieuvriendelijke producten dan 'negatief zouden afsteken'. Uiteindelijk besloot Artisjok een andere weg in te slaan. Het bedrijf heeft de handen ineens geslagen met het Rijssense PRM Kunststoffen, dat rotatiegegoten kunststoffen ontwikkelt en produceert. Volgens Boere een onderneming die stevig aan een duurzame weg timmert, zonder zich daarmee te profileren. "Ze staan open voor nieuwe initiatieven. Rotatiegieten is een techniek die goed bij onze eisen past. Polyetheen, een schone en herbruikbare kunststof, wordt in poedervorm in een mal gespoten en draaiend verhit. Daardoor kan het in uiteenlopende vormen worden gegoten, zoals onze holle, organisch gevormde Misfit-tafel, die uit één stuk is gemaakt." Kopers kunnen de tafel bij TNT Post verantwoord - 'TNT rijdt CO2-gecompenseerd en wil in de toekomst met elektrische auto's gaan rijden'- en kosteloos 'afdanken' na gebruik. De Misfit gaat terug naar de producent, waar het materiaal wordt gerecycleerd tot een nieuwe tafel. Dat kan een keer of zes. Twintig procent van de kosten betreft materiaal bij Artisjok, dat geld verdient het bedrijf zo op den duur terug.

Hoewel hun product duurzaam is, duurzaam wordt verpakt en begeleid door milieuvriendelijk foldermateriaal, heeft Artisjok zich ten doel gesteld een materiaal te ontwikkelen van natuurlijke stoffen, dat biologisch afbreekbaar is én rotatiegegoten kan worden. Voor zover de jonge designers weten, bestaat dat niet. “Het moet hitte- en krasbestendig zijn. Dat kun je bereiken door toevoeging van bepaalde additieven, maar die zijn niet milieuvriendelijk.” Samen met deskundigen van RAAK, een initiatief van het ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur om kennisuitwisseling tussen hogescholen en het midden- en kleinbedrijf in regionale innovatieprogramma's te verbeteren, buigt het jonge bedrijf zich nu over die uitdaging. Ondertussen wordt de onderneming uitgebouwd en de, overigens niet C2C-gecertificeerde ('hij voldoet aan de criteria, maar certificering is veel te duur voor ons'), tafel gepromoot. Boere: “Dat is best lastig. We hebben eens op een beurs gestaan, waar veel eco-publiek kwam. Daar werden uit hout gekapte en van wol gemaakte spullen verkocht. Onze tafel sloeg niet aan, was niet geitenwollensokkenachtig genoeg, zag er te gelikt uit. Mensen vonden het idee fantastisch, maar de designlook niks. We hebben er niet één verkocht”.

Onze filosofie luidt: puur, onbevangen, jong en doordacht.

De Artisjok-eigenaren hopen zichzelf dit jaar voor het eerst salaris te kunnen uitbetalen. Vooralsnog heeft iedereen een tweede baan en naast een Techstart-lening van Industriebank LIOF en een innovatievoucher van Syntens, worden alle verkoopopbrengsten geïnvesteerd in de zaak. Dankzij de media-aandacht ten tijde van de opstart staat Artisjok bekend als pionier op duurzaam designgebied. Boere en compagnons geven regelmatig workshops en lezingen, begeleiden educatieve projecten en werken aan kleinschalige opdrachten. Ook die inkomsten worden in het bedrijf gestoken. “We weten waarvoor

we het doen. Onze filosofie luidt: puur, onbevangen, jong en doordacht. In dat kader zoeken we samenwerkingsverbanden met gelijkgestemde bedrijven, zoals Dureco Investments, dat een waterbesparende kraandop heeft ontwikkeld. Wij helpen ze met teksten die de lifestylemarkt aanspreken, zij gaan met onze tafel de boer op in de tuinmeubelbranche.”

Dankzij de media-aandacht ten tijde van de opstart staat Artisjok bekend als pionier op duurzaam designgebied.

Het zal nog wel even duren voordat de (design)wereld helemaal klaar is voor Artisjok en Cradle to Cradle. Vooral het feit dat opdrachtgevers vaak weigeren meer geld te betalen voor innovatieve producten, is daar debet aan. “Ons is weleens gevraagd om twee lampen te maken voor een specifiek doel. Maar als het budget dan 600 euro is, kunnen wij daar natuurlijk nooit een nieuw ontwerp en een nieuwe productielijn van bekostigen. Daar moeten we met zijn allen eens over nadenken. Dat begint bij de basis: thuis en op school. Als iederéén milieubewust is, verandert de vraag en moet de markt wel meegaan. Niet van vandaag op morgen, maar uiteindelijk zal het zover komen. Wij zitten al in die trein. Wie er nu niet opspringt, laat straks kansen liggen.”

Gwen Teo voor REcentre
Geïnterviewd / Ghislaine Boere, Designer

Artisjok
Lage Kanaaldijk 112 DXV
6212 NA Maastricht
Nederland

www.artisjok.net

Sector • Meubelindustrie

Oprichtingsjaar • 2009

Aantal werknemers • 3

Jaarlijkse omzet (2009) •
11.000 EUR